

הכל מדיד

מדד האיזון של מערכת המשפט לשנת 2015

סיון תשע"ה - יוני 2015

תוכן

3

4	..... תקציר
5	..... דו"ח רגבים "על עיוות הדין" – 2010
6	..... כיצד נבחנו הפרמטרים השונים המעידים על מדיניות? .....
8	..... תקציר ממצאי דו"ח 2010 (עתירות 2005–2009) .....
9	..... הדו"ח המעודכן מה השתנה? .....
10	..... פירוט עיקרי הממצאים בדו"ח שנת 2014 .....
13	..... סיכום ממצאי דו"ח 2014 .....
14	..... מדד האיזון 2015 .....
17	..... סיכום: האג'נדה הפוליטית בבסיס החלטות שיפוטיות .....
18	..... נספח 1: טבלת העתירות .....

תנועת רגבים (ע"ר)

תנועה ציבורית לשמירה על אדמות ונכסי הלאום.

התנועה פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה ולשמירה על כללי מינהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

התנועה פועלת במישור הציבורי, הפרלמנטרי והמשפטי, באמצעות פרסום מאמרים, דו"חות ציבוריים, מחקרים ונקיטת הליכים משפטיים.

פעילות זו מתבצעת על מנת לקדם את מטרות התנועה ולהביא להשבת החזון הציבורי למקומו המוביל בקביעת מדיניות היום-יום של מדינת ישראל.

החזון הציבורי, בראייתה של תנועת רגבים, הוא בראש ובראשונה חזון יהודי בוטח ומאמין, אך בד בבד הוא גם חזון אנושי, צודק ומוסרי, שחלק מביטוייו הם הקפדה על טוהר מידות וכללי מינהל תקין.

כתיבה ועריכה: אברהם בנימין
תחקיר ונתונים: יהודה אליהו
עיצוב גרפי: חמוטל לורנס
דפוס: אלמוג ג.א. דפוס ואופסט בע"מ

בהוצאת

תנועת רגבים (ע"ר)

ת.ד. 44439 ירושלים 9144302

טל': 02-6560303

פקס': 02-6560363

office@regavim.org

www.regavim.org

בית המשפט העליון מפלה את עתירות הימין לעומת עתירות השמאל. נקודה. אלה הם נתונים, אלה הן לא תחושות.

הכל מדיד.

אנו גאים להציג בדו"ח זה את 'מדד האיזון' של מערכת המשפט לשנת 2015. מדד זה ניטר לאורך השנים האחרונות את מגמות היחס שהפגין בג"ץ כלפי עתירות שהובאו לשולחנו - מימין ומשמאל.

התייחסותו של בג"ץ לעתירות נבחנה על בסיס פרמטרים זהים, אובייקטיביים ומדידים - מהם עולה תמונה מדאיגה ומתמשכת של חוסר איזון מובהק. לפני כחמש שנים, ביוני 2010, הוציאה תנועת רגבים לאור את דו"ח 'על עיוות הדין'. הדו"ח חשף נתונים מדאיגים על יחס מפלה מטעם שופטי בג"ץ בנוגע לעתירות שהוגשו משני צדי המתרחס הפוליטי על עבירות של בניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון.

הנהלת בתי המשפט יצאה חוצץ כנגד ממצאי הדו"ח. מנהל בתי המשפט דאז, השופט בדימוס משה גל, אף הכתיר את הדו"ח בתואר "מסמך הלוקה בפרשנות מוטת וחסרת בסיס".

יצאנו לבחון מחדש את המדדים שנבחנו בדו"ח המקורי, אשר מהם עלתה תמונה מפלה מצד שופטי בג"ץ כלפי העתירות שהגיעו מימין. למרות שנמצאה מגמת שיפור קלה בחלק מאותם מדדים, הנתונים העדכניים שיובאו

בדו"ח זה אודות העתירות שהוגשו בעשור האחרון, מלמדים כי עתירות ארגוני השמאל והערבים נגד ההתיישבות הישראלית ביו"ש, זוכות עדיין ליחס מועדף ומפלה בבית המשפט העליון, מאשר אלו שהוגשו על ידי ארגונים ציוניים לאומיים נגד בניה בלתי חוקית במגזר הערבי.

ללא מילים מיותרות, מקטרגים נתונים אלו על בית המשפט העליון במדינת ישראל ומעלים את התהייה האם הוא פועל ללא משוא פנים כלפי כל הבאים בשעריו. כך או כך, קשה להניח כי יד המקרה הובילה לכך שנרשמה מגמה לשיפור הקל ביחס לעתירות הימין. אחרית הדבר, אם כן, מלמדת על אמיתתה של ראשיתו.

על מנת להדביק את הפער העמוק, וכדי שניתן יהיה לומר בפה מלא כי הצדק נעשה ואף נראה, יידרשו עוד שנים לתיקון האפליה. בלא שמץ של יומרה ניתן להסיק כי פעילותם הסיזיפית והמתמשכת של תנועת רגבים, וארגונים ציוניים-לאומיים אחרים בשדה המשפטי, בוודאי שתרמו את חלקם לצעדים הראשונים של שיפור האפליה, אך הדרך עודנה ארוכה.

בחודש תמוז התש"ע (יוני 2010) הפיקה תנועת רגבים את דו"ח "על עיוות הדין" שבחן את התייחסותו של בית המשפט העליון לעתירות הרבות שהוגשו משני צדי המתרחס הפוליטי במהלך השנים 2005-2009, בסוגיות של בניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון.

חלקן של העתירות, שהוגשו בידי ארגוני שמאל, כווננו כנגד ההתיישבות הישראלית (להלן: "עתירות השמאל"), וחלקן, שהוגשו בידי ארגונים ציוניים - לאומיים, כווננו כנגד בניה בלתי חוקית במגזר הערבי (להלן: "עתירות הימין"). למעשה, ניתן לומר כי מדובר 'בעתירות ראי', שכן אלו גם אלו מבוססות על אותה תשתית עובדתית רלוונטית ואלו גם אלו מעוררות את אותן השאלות המשפטיות.

כלל העתירות הוגשו כנגד מבנים אשר אין חולק על היותם בלתי חוקיים וכווננו כנגד רשויות האכיפה ביהודה ושומרון (המנהל האזרחי), בטענה כי הן נמנעות מלבצע את המוטל עליהן ולאכופך את החוק כנגד הבניה הבלתי חוקית.

התייחסותו של בג"ץ לעתירות נבחנה בדו"ח על בסיס פרמטרים זהים, אובייקטיביים ומדידים, ומן הממצאים עלה בבירור כי בעוד שעתירות השמאל זכו להתייחסות רצינית ומחמירה, הרי שעתירות זהות שהוגשו על ידי מי שמזוהים עם הימין זכו להתייחסות מזלזלת ולא רצינית.

בדו"ח נבחנו פרמטרים קבועים, ובהם: משך הזמן שניתן לתגובת המשיבים, מספר הדיונים שהתקיימו, ההרכב אשר מונה לדון בהן וכן מידת ההיענות לבקשת העותרים להוצאת צווי ביניים וצווים על תנאי.

הדו"ח התמקד בבחינת המרכיבים הפרוצדוראליים של ההליך, שכן מרכיבים אלו מתקיימים בהליך עוד בטרם נבחנו הסוגיות העולות בו לעומקן, ומשכך הם משקפים את נקודת המוצא ואת העמדה הבסיסית ממנה ודרכה ניגשים השופטים אל הסוגיה. משום כך, את ההבדלים התהומיים כפי שהם משתקפים בדו"ח, לא ניתן לתלות בדקויות משפטיות מלומדות.

לא ניתן היה לתלות זאת ביד המקרה, וגם לא בדעות שונות של שופטים שונים. העובדות שתוארו בדו"ח הצביעו בבירור על מדיניות עקבית ומודעת שהובלה בידי נשיאת ביהמ"ש העליון בדימוס, השופטת דורית בייניש - מדיניות כזו שכיום ניתן לקבוע, כי נמשכה גם בתקופת ממלא מקומה, השופט אשר גרוניס.

הדו"ח הציף על פני השטח מדיניות המונעת ומבוססת על השקפת עולם פוליטית, שהכתיבה במובהק יחס שונה ומפלה בין ימין לשמאל, בין תומכי ההתיישבות ומתנגדיה.

מספר הימים שקצב ביהמ"ש לתגובה מקדמית

ההחלטה הראשונה שנדרש לקבל בג"ץ מעת שהונחה על שולחנו עתירה חדשה היא קציבת המועד בו נדרשים המשיבים, ובראשם המדינה, להגיש את תגובתם המקדמית לטענות שהעלו העותרים בעתירה.

משך הזמן שניתן למתן התגובה המקדמית נגזר, על דרך הכלל, מהחשיבות ומהדחיפות שמייחס השופט שקיבל לידי את העתירה (השופט התורן באותה העת) לנושא הנדון בה. את היחס לעתירה בהקשר זה מגבש השופט על בסיס התרשמותו הראשונית מקריאתה. אמור מעתה, בעתירה שתיתפס אצל השופט מקריאה ראשונית בה כחשובה ודחופה, ייקצבו מספר ימים מצומצם לתגובה ובכך יינתן ביטוי ליחסו הרציני של ביהמ"ש לנושא הנדון בה, וכן להיפך.

הוצאת צו ביניים

ההחלטה הבאה שנדרש בג"ץ לקבל בעתירה היא האם ליתן צו ביניים שיעמוד בתוקפו עד להכרעה הסופית בעתירה או לא. ההחלטה האם להוציא צו ביניים מתקבלת בשלב מקדמי בו טרם נשמעו, וממילא טרם התבררו, טענות הצדדים לעומקן ומשום כך היא מושפעת בראש ובראשונה מהחשיבות שמייחס ביהמ"ש במבט ראשון לנושא הנדון ומהמשקל שהוא מייחס עוד בטרם הדיון בעומקם של דברים לטענות של כל אחד מהצדדים.

המבחן שנקבע בפסיקה להכרעה בשאלת הוצאת צו הביניים הוא "מאזן הנוחות", קרי: איזה צד יפסיד פחות מהוצאה או מהימנעות מהוצאת צו הביניים. אמור מעתה, אם תחושתו של ביהמ"ש מהתרשמותו הראשונית מטענות הצדדים היא כי טענות העותרים חזקות ומשכנעות ולעומתן טענות המשיבים ו/או זכויותיהם קלושות הרי שנטיותו תהיה להורות על הוצאת צו הביניים, וכן להיפך.

ההרכב הדן בעתירה

לאחר קבלת תגובת המשיבים המקדמית וההחלטה בדבר הוצאת צו הביניים, עוברת העתירה לדיון בפני הרכב של שלושה שופטים. קביעת ההרכב שידון בכל עתירה מתבצעת על ידי מזכירות בית המשפט, והטענה הרווחת בהקשר לכך היא כי בבסיס קביעת ההרכב עומדים שיקולי יעילות בלבד – ויסות התיקים מבוצע בהתאם ליומן בית המשפט, תורנויות השופטים, תחומי התמחותם ושיקולים ענייניים נוספים.

המועד שחלף מהגשת העתירה ועד לדיון הראשון בה

כאמור לעיל, לאחר שהוגשה העתירה, התקבלו תגובות המשיבים המקדמיות ונתקבלה הכרעה באשר לבקשה לצו ביניים, נקבעת העתירה לדיון. קביעת המועד לדיון צריכה לאזן בין עומס התיקים הרב המוטל על בית המשפט, לבין חשיבות העניין הנדון ודחיפות ההכרעה בו ו/או ההתקדמות בו שלב נוסף. אמור

מעתה, סוגיה שבית המשפט ייחס לה חשיבות תקבע לדיון בהקדם לעומת סוגיה שבית המשפט ייחס לה חשיבות משנית שהדיון בה יידחה למועד מאוחר בשל העומס הרב בבית המשפט.

בשלב זה עוד טרם התקיים דיון לגופן של טענות, כך שלביהמ"ש אין, ולא יכולים להיות, כלים להערכת משקל טיעוני הצדדים. משום כך לא ניתן לתלות את היחס המפלה בדקויות משפטיות המצדיקות יחס השונה משיקולים ענייניים.

הוצאת צו על תנאי

משהתקיים דיון בעתירה והתאפשר לביהמ"ש להתרשם מקרוב מטענות הצדדים, עומדות בפני ביהמ"ש שתי אפשרויות: האחת, לדחות את העתירה ולקבוע כי הטענות שהועלו בה אינן צודקות או שאינן מצדיקות את התערבותו של ביהמ"ש, והשנייה, להורות על הוצאת צו על תנאי. הוצאת צו על תנאי אין משמעותה בהכרח קבלת העתירה (הפיכתו של הצו לצו מוחלט), אולם יש בה בהחלט משום איתות למשיבים על חוסר שביעות רצונו מהתנהלותם ועל כוונתו להיכנס לעובי הקורה, להתערב ולהכריע בין הצדדים.

הוצאת צו על תנאי משמעותה דרישה מהמשיבים לבחון לעומק את התנהלותם ואת הצורך לשנותה או לספק הסברים מפורטים יותר לבית המשפט. שלב זה כבר קשור לדיון בגופן של טענות, אולם, כאמור, הוא עדיין אינו משקף הכרעה סופית. ניתן להגדירו, אם כן, כמעין התרשמות ביניים של ביהמ"ש לאחר הדיון ברובד הראשון של העתירה.

מספר הדיונים שהתקיימו בטרם הכרעה

פרמטר זה משקף אולי יותר מכל את החשיבות שמייחס ביהמ"ש לעתירה ולסוגיות הנדונות בה ואת רצונו להמשיך ולהיות מעורב בטיפול בה ולעקוב מקרוב אחר ההתפתחויות בעניינה. העומס המוטל על ביהמ"ש לא מאפשר לו את הפריבילגיה להקדיש לכל נושא העולה בפניו שעות רבות של זמן שיפוטי יקר. משום כך רק עתירות חשובות 'זוכות' לדיונים רבים. עתירות בעלות חשיבות משנית עוברות למסלול הכרעה לאחר דיון אחד במקרה הטוב.

אורך חיי עתירה

מעבר למספר הדיונים שמקדישים שופטי בג"ץ לעתירות השונות, ניתן להתרשם גם ממספר החודשים בהם נותר התיק פתוח עד להכרעת הדיון. מספר החודשים בהם נותרו העתירות פתוחות ופעילות, משקף את מידת ההשקעה והחשיבות שמעניק בג"ץ לתיקים אלו, ואת נכונותו להותיר אותם על שולחנו למשך פרק זמן שיפוטי יקר, על מנת לצלול לעומק הסוגיה בטרם מתן ההכרעה.

תקציר ממצאי דו"ח 2010 (עתירות 2005-2009)

עתירות שמאל	עתירות ימין
25 ימים	88 ימים

תגובה מקדמית

בעוד שבעתירות השמאל עמד ממוצע הימים לתגובה מקדמית על 25 ימים, הרי שבעתירות הימין עמד ממוצע הימים לתגובה על 88 ימים.¹ פער של יותר מפי 3.

עתירות שמאל	עתירות ימין
90%	0%

צו ביניים

בעוד שבאף לא אחת מעתירות הימין הורה בג"ץ על הוצאת צו ביניים הרי שבעתירות השמאל, למעט בעתירה אחת, בכל העתירות בהן נתבקש צו ביניים, הצו ניתן גם ניתן. 90% (!) היענות לבקשות השמאל לצווי ביניים מול 0% היענות לבקשות הימין.

עתירות שמאל	עתירות ימין
57%	0%

נוכחות נשיאה בהרכב

בעוד שבאף לא אחת מעתירות הימין הייתה הנשיאה חלק מההרכב הדין בעתירה, הרי שבשמונה מתוך ארבע עשרה (!) עתירות השמאל (כ-57%) עמדה הנשיאה בייניש בראש ההרכב. סטטיסטיקה חד-משמעית זו, לא יכלה להיות מוסברת בשיקולי יעילות וסידורי עבודה, אלא בחשיבות הרבה שייחסה הנשיאה לעתירות השמאל כנגד ההתיישבות ולאור רצונה להיות זו שקובעת את 'הטון' ואת המדיניות בטיפול בהן.

עתירות שמאל	עתירות ימין
177 ימים	389 ימים

מספר ימי המתנה לדין הראשון

בעוד שממוצע הימים מהגשת העתירה ועד לדין הראשון בה בעתירות השמאל עמד על 177 יום, הרי שבעתירות הימין עומד הממוצע על 389 יום. פער בלתי נתפס של יותר מפי 2!!!

עתירות שמאל	עתירות ימין
35%	0%

צו על תנאי

בעוד שבאף לא אחת מעתירות הימין מצא ביהמ"ש לנכון להוציא צו על תנאי, שידרוש מהמדינה לבחון לעומק את התנהלותה בשאלת אכיפת החוק כנגד בניה בלתי חוקית במגזר הפלשתיני ולחלופין לספק לכך הסברים, הרי שב-35% מעתירות השמאל שנידונו בהרכב ביהמ"ש מצא לנכון להוציא צו על תנאי (וברוב המקרים המדובר, כאמור, בנשיאה שהושיבה עצמה בראש ההרכב).

עתירות שמאל	עתירות ימין
1.9	0.5

מספר דיונים

רבות מעתירות השמאל זכו לשניים, שלושה, ארבעה ואף חמישה דיונים, ומעורבותו הפעילה של ביהמ"ש נמשכה בהן על פני שנים. לעומת זאת, אף לא אחת (!) מעתירות הימין זכתה ליותר מדיון אחד. ממוצע הדיונים בעתירות השמאל עמד על 1.9 דיונים לעתירה בעוד שבעתירות הימין עמד ממוצע הדיונים על 0.5 דיונים לעתירה - פער של כמעט פי 4!!!

[1] הסתייגות: בעתירה 6243/08 נמצא נתון קיצוני של המתנה בת 676 ימים לתגובה מקדמית. בהשמטת נתון זה, יעמוד ממוצע עתירות הימין במדד זה על 39 ימים - מול 25 ימים בעתירות השמאל.

הדו"ח המעודכן || מה השתנה?

מנהל בתי המשפט (בדימוס), השופט משה גל, יצא חוצץ לאחר פרסום הדו"ח וממצאיו בשנת 2010, ואף תיאר אותו כ"מסמך הלוקה בפרשנות מוטת וחסרת בסיס". לדבריו, "קביעת ההרכבים ומועדי השמיעה ביומן הדיונים וכן מתן צווים והחלטות על ידי השופטים, נעשים באופן ענייני על פי אמות מידה מקצועיות".

עם הצטברותן של עתירות נוספות כנגד בניה בלתי חוקית, מימין ומשמאל, יצאנו לבחון את הנתונים העדכניים של העתירות שהוגשו לבג"ץ מימין ומשמאל בין השנים 2005-2013. סך הכל 29 עתירות שמאל, מול 25 עתירות ימין (טבלת העתירות מצורפת כנספח בסוף המסמך).²

אותם המדדים שנבדקו בדו"ח הראשוני נבחנו כעת בשנית, תוך בחינת המרכיבים הפרוצדוראליים של ההליך המשקפים את נקודת המוצא ואת העמדה הבסיסית ממנה ודרכה ניגשים השופטים אל הסוגיה.

ממצאי דו"ח 'הכל מדיד' מלמדים, כי עתירות הערבים וארגוני השמאל זוכות עדיין ליחס מועדף באופן מובהק על פני עתירות הארגונים הציוניים-לאומיים.

עם זאת, ניתן להצביע על מגמה קלה מאוד של תיקון בהתייחסותם של שופטי בג"ץ לעתירות המוגשות מצידה הימני של המפה (מגמה זו מוצגת בהרחבה בפרק 'מדד האיזון'). את השיפור המסתמן יש לזקוף לזכותם של ארגונים משפטיים ואנשי ציבור הנאבקים למען קידום ערכים ציוניים-לאומיים.

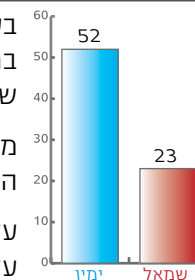
[2] בדו"ח זה לא הוכנסו נתוני העתירות שהוגשו בשנת 2014. נכון לכתובת שורות אלה, טרם נקבע דיון ראשון בחלק נכבד מהעתירות, ולפיכך נתונים כגון מספר ימי המתנה לדין ראשון, נוכחות נשיאה/הרכב או מתן צווים בעקבות דיון - טרם הבשילו לפרסום. נתוני 2014 יבאו בדו"ח המעקב של 'מדד האיזון' שיפורסם בשנת 2016.

תגובה מקדמית

בעוד שבעתירות השמאל ממוצע הימים לתגובה מקדמית עומד על 23 ימים בממוצע, הרי שבעתירות הימין עומד ממוצע הימים לתגובה על 52 ימים. פער של יותר מפי שניים.³

ממצאי הדו"ח הנוגעים לפרמטר זה אינם מותירים מקום לספק באשר לפערי החשיבות שמייחס בית המשפט לעתירות השונות.

על אף שעתירות שני הצדדים עוסקות לרוב בסוגיות משפטיות זהות ונסמכות על תשתית עובדתית זהה, הרי שהיחס הראשוני והבסיסי לעתירות השמאל, כפי שהוא בא לידי ביטוי בקציבת המועד לתגובה המקדמית, הוא רציני מזה לו זכות עתירות הימין.

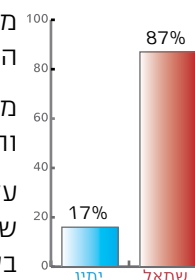

צו ביניים

מתוך 24 עתירות מטעם ארגוני השמאל, בהן ביקשו העותרים צו ביניים, נעטרו השופטים והורו על מתן צו ב-20 עתירות (87%)!

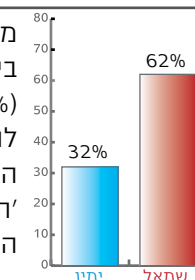
מנגד, מתוך 24 עתירות הימין, בהן ביקשו העותרים צו ביניים, נעטרו השופטים והורו על מתן צו רק ב-4 עתירות (17%) בלבד.

על אף שהעתירות זהות מבחינה עובדתית ומבחינת השאלות המשפטיות שהן מעוררות, מספר צווי הביניים שנתנו שופטי בג"ץ בעתירות השמאל, גבוה בשיעור של יותר מפי 5 ממספר צווי הביניים שקיבלו בקשות הימין, אין זאת אלא שהדעות המוקדמות שמביאים איתם שופטי בג"ץ אל הדיון משפיעות על יחסם הבסיסי לטענות העותרים ולזכויות שישנן או אינן למי שבנו לכאורה בניגוד לחוק.

נוכחות נשיא/ה בהרכב

ממצאי דו"ח 2010 עלה כי בעוד שבאף לא אחת מעתירות הימין הייתה הנשיאה בייניש חלק מההרכב הדין בעתירה, הרי שב-8 מתוך 14 (!) עתירות השמאל (57%) עמדה הנשיאה בראש ההרכב. סטטיסטיקה חד-משמעית זו, לא יכלה להיות מוסברת בשיקולי יעילות וסידורי עבודה, אלא בחשיבות הרבה שייחסה הנשיאה לעתירות השמאל כנגד ההתיישבות ולאור רצונה להיות זו שקובעת את 'הטון' ואת המדיניות בטיפול בהן, ומאיך חוסר החשיבות שיוחסה לעתירות הימין כנגד הפלשתינים, הובילה להותרת הדיון בהם ליתר חבירה לכס השפיטה.

[3] בניכוי עתירה 6243/08 שהוזכרה בהערה מס' 1, יעמוד הממוצע העדכני של התגובה המקדמית לעתירות הימין על 25.9 ימים, מול 23.1 ימים בעתירות השמאל (פער של 11%).

מסתבר, כי הביקורת הציבורית והתקשורתית שעלתה מתוך ממצאי דו"ח 2010 לא נעלמה מעיניה של הנשיאה בייניש. כפי שיובא בהרחבה להלן בפרק 'מדד האיזון' 2015', מאז פרסום דו"ח זה זוהתה מגמת שינוי ועלייה בהשתתפות הנשיא/ה בהרכב הדין בעתירות הימין.

הנשיאה בייניש עמדה בראש ההרכב ב-2 מתוך 4 עתירות ימין שהוגשו במהלך שנת 2010 וכן בעתירה נוספת שהוגשה בשלהי 2009 (שלא נכללה בדו"ח הקודם). הנשיא גרוניס עמד בראש ההרכב ב-5 מתוך 8 עתירות הימין שהוגשו בשנים 2012-2013. בסך הכל - מתוך 25 עתירות הימין, עמד/ה הנשיא/ה בראש ההרכב ב-8 עתירות (32%).

מנגד, שיעור השתתפות הנשיא/ה בעתירות השמאל נותר בשיעור גבוה, כפול מזה שבעתירות הימין: מתוך 29 עתירות השמאל עמד/ה הנשיא/ה בראש ההרכב של 18 עתירות (62%).

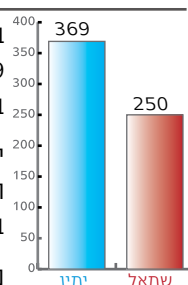
לא ניתן להסביר את הזינוק החד שחל בהשתתפות הנשיא/ה בהרכב הדין בעתירות הימין (מ-0% השתתפות על פי ממצאי דו"ח 2010, ועד לשיעור של 32% השתתפות בהתאם לממצאי הדו"ח הנוכחי), כי אם בביקורת המוצדקת שמתחה תנועת רגבים כנגד התנהלות הנשיאה דאז, דורית בייניש והיחס המזלזל ששידרה בעבר כלפי עתירות הימין.

מספר ימי המתנה לדיון ראשון

בעתירות הימין, ממוצע הימים מהגשת העתירה ועד לדיון הראשון בה עומד על 369 יום. בעתירות השמאל עומד ממוצע ימי המתנה לדיון ראשון על 250 יום בלבד!⁴

יחס הזלזול המופגן מצדם של שופטי בג"ץ מול עתירות הימין זועק מתוך הפער האדיר של 119 ימים - קרוב לארבעה חודשי המתנה נוספת לדיון ראשון בעתירות הימין.

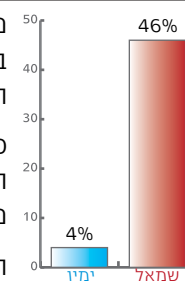
נטיית שופטי בג"ץ להתמהמה בקביעת מועד דיון ראשון בעתירות הימין, מוסיפה לקבל ביטוי חריף גם בעתירות שהוגשו בשנים האחרונות: כך למשל, דיון ראשון בעתירה 2031/13 שהגישה תנועת רגבים בתאריך 07/04/2013 נגד תושב ערבי שבנה מבנה בלתי חוקי על קרקע פרטית של ערבי אחר, נקבע ל-451 יום לאחר שהוגשה! דיון ראשון בעתירה נוספת (6203/12) כנגד בניה ערבית בלתי חוקית שחרגה לאדמות מדינה, נקבע ל-650 יום לאחר שהוגשה.

[4] בעתירה 5383/09 נמצא נתון קיצוני של המתנה בת 1215 ימים לדיון ראשון. בהשמטת נתון זה, יעמוד ממוצע ההמתנה בעתירות השמאל על 214 ימים מול 369 ימים בעתירות הימין.

צו על תנאי

מתוך 25 עתירות הימין בהן התבקש צו ביניים, העניקו שופטי בג"ץ צו על תנאי בעתירה אחת בלבד (4%). לעומת זאת, מתוך 24 עתירות שהוגשו משמאל בהן התבקש צו ביניים, העניקו שופטי בג"ץ צו על תנאי ב-11 עתירות (46%).

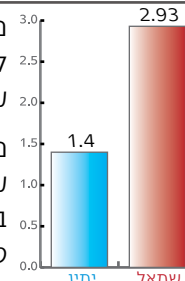

כאמור לעיל, על אף שאין בהענקת צו על תנאי כדי ללמד בהכרח על קבלת העתירה, עדיין הוא מהווה איתנות למשיבים על חוסר שביעות רצונו של בג"ץ מהתנהלותם ועל כוונתו להיכנס לעובי הקורה, להתערב ולהכריע בין הצדדים.

הפערים הגבוהים העולים מתוך נתון זה, מעידים היטב על האפליה בין עתירות הימין לבין עתירות השמאל.

מספר דיונים

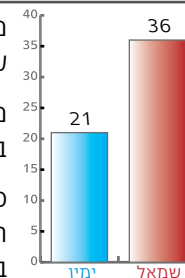
ממוצע מספר הדיונים שקיים בג"ץ בעתירות השמאל עומד על 2.93 דיונים לעתירה, בעוד שבעתירות הימין עמד ממוצע הדיונים על 1.4 דיונים בלבד בכל עתירה.

מדד זה משקף פער ברור: עתירות השמאל זכו למספר דיונים כפול מזה שקיבלו עתירות הימין. בנוסף, ארבע מעתירות הימין נדחו על ידי ההרכב על יסוד עיון בכתובים בלבד, בלא שביהמ"ש מצא לנוכח לתת לעותרים הזדמנות להשמיע את טענותיהם בעל-פה ולהקדיש להן אף לא דיון אחד.

אורך חיי העתירה

מספר החודשים בהם נותרו עתירות השמאל פתוחות ופעילות על שולחן בג"ץ עומד על כ-36 חודשים בממוצע.

מנגד, אורך חייהן הממוצע של עתירות שהוגשו מימין עומד על כ-21 חודשים בלבד.

כלומר, עתירות השמאל זכו להפרש ניכר של 15 חודשים (כמעט פי 2) באורך חייהן, על פני עתירות הימין. במילים אחרות, עתירות הימין ישבו על שולחנו של בג"ץ רק כמחצית מהזמן שהוקדש לעתירות שהוגשו משמאל.

סיכום ממצאי דו"ח 2014

תגובה מקדמית

עתירות שמאל	עתירות ימין
23 ימים	52 ימים

בעתירות השמאל עמד ממוצע הימים לתגובה מקדמית על 23 ימים, לעומת עתירות הימין בהן עמד ממוצע הימים לתגובה על 52 ימים. פער של יותר מפי 2.

צו ביניים

עתירות שמאל	עתירות ימין
87%	17%

בעוד שעתירות הימין הורה בג"ץ על הוצאת צו ביניים רק ב-4 עתירות בלבד, הרי שלמעט בשלוש עתירות משמאל, בכל העתירות בהן נתבקש צו ביניים, הצו ניתן גם ניתן. 87% (!) היענות לבקשות השמאל לצווי ביניים מול 17% היענות לבקשות הימין.

נוכחות נשיא/ה בהרכב

עתירות שמאל	עתירות ימין
62%	32%

בעוד שבעתירות הימין ישב/ה הנשיא/ה בראש ההרכב הדין בעתירה ב-8 תיקים בלבד (32%), הרי שבעתירות השמאל עמד/ה הנשיא/ה בראש ההרכב ב-18 תיקים (62%).

מספר ימי המתנה לדיון הראשון

עתירות שמאל	עתירות ימין
250 ימים	369 ימים

בעוד שממוצע הימים מהגשת העתירה ועד לדיון הראשון בה בעתירות השמאל עומד על 250 יום, הרי שבעתירות הימין עומד הממוצע על 369 יום. פער בלתי נתפס של 119 יום!

צו על תנאי

עתירות שמאל	עתירות ימין
46%	4%

בעוד שרק בעתירה אחת בלבד מתוך כלל עתירות הימין, מצא ביהמ"ש לנוכח להוציא צו על תנאי, שידרוש מהמדינה לבחון לעומק את התנהלותה בשאלת אכיפת החוק כנגד בניה בלתי חוקית במגזר הפלשתיני, הרי שב-46% מעתירות השמאל שנידונו בהרכב מצא משום מה לנוכח ביהמ"ש להוציא צו על תנאי כנגד המדינה.

מספר דיונים

עתירות שמאל	עתירות ימין
2.93	1.4

ממוצע הדיונים בעתירות השמאל עומד על 2.93 דיונים לעתירה בעוד שבעתירות הימין עומד ממוצע הדיונים על 1.4 דיונים לעתירה - פער של יותר מפי 2!

אורך חיי העתירה

עתירות שמאל	עתירות ימין
36 חודשים	21 חודשים

מספר החודשים הממוצע בהן נותרו עתירות על שולחנו של בג"ץ עומד על 36 חודשים, 3 שנים תמימות! עתירות הימין ירדו מעל שולחן בית המשפט בתוך 21 חודשים - פחות משנתיים!

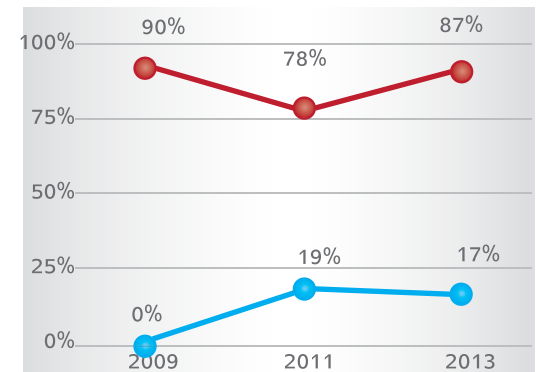
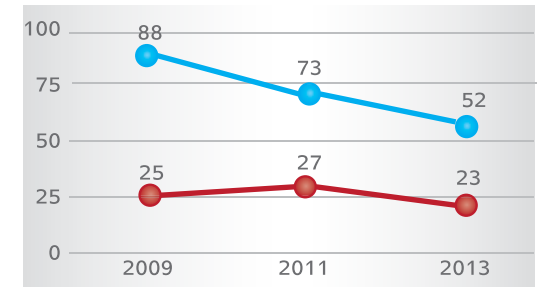
מדד האיזון 2015

לאחר בחינת הנתונים המעודכנים של כלל העתירות שהוגשו, מימין ומשמאל, בין השנים 2005-2013, נבחן כעת את מגמות השינוי שחלו לאורך השנים ביחס שהפגין בג"צ אל העתירות השונות.

בתום קריאת הפרק הקודם, ניתן היה להבחין בנקל כי האפליה לטובה ממנה נהנו עתירות השמאל, נותרה כמעט בעינה בשני הדו"חות, ואילו ביחס לעתירות הימין, נרשמה רק מגמת שיפור קלה המלמדת כי התמונה הכללית עדיין רחוקה מלהיות מאוזנת.

במבט מעמיק יותר, נשווה כעת את נתוני הבדיקה של 'מדד האיזון' שנטרו על ציר הזמן לאורך שלוש נקודות זמן שונות, אשר בכל אחת מהן נבחן ממוצע הפרמטרים השונים בכלל העתירות, בהתאם למצבם באותה שעה, על פי יומן בית המשפט:

1. מדד האיזון 2009 - מצבן הנתון של העתירות שהוגשו בין השנים 2005-2009.
  2. מדד האיזון 2011 - מצבן הנתון של כל העתירות שהוגשו בין השנים 2005-2011.
  3. מדד האיזון 2013 - מצבן הנתון של כל העתירות שהוגשו בין השנים 2005-2013.
- נקודות המפנה ב'מדד האיזון', החלו להתרחש בשנת 2011, מיד לאחר פרסום דו"ח רגבים 'על עיוות הדין' - סביר להניח כי משמעות השינוי נעוצה בתזמון זה.

מספר הימים שקצב בית המשפט לתגובה מקדמית

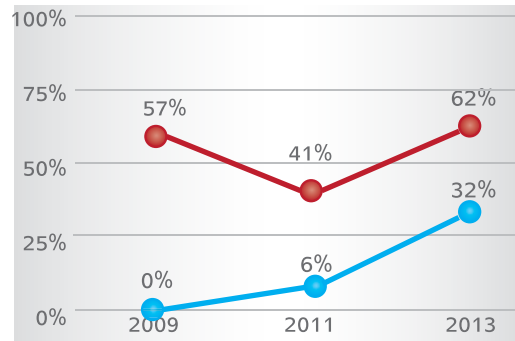
נתון זה משקף ירידה משמעותית בקציבת הימים לתגובה מקדמית בעתירות הימין, אולם עדיין מדובר במספר כפול מאשר בעתירות השמאל.

צו ביניים

נתון זה משקף את הפיחות הממשי בהענקת צווי ביניים לעתירות השמאל לאחר פרסום הדו"ח הקודם בשנת 2010, ומאידיך, את מגמת העלייה שהחלה בנקודת זמן זו בהענקת צווי ביניים לעתירות הימין, ולאחריה ירידה קלה. על אף מגמות אלו עדיין ניכר פער עצום בין אחוז הצווים הניתנים בעתירות השמאל לבין אלו של הימין.

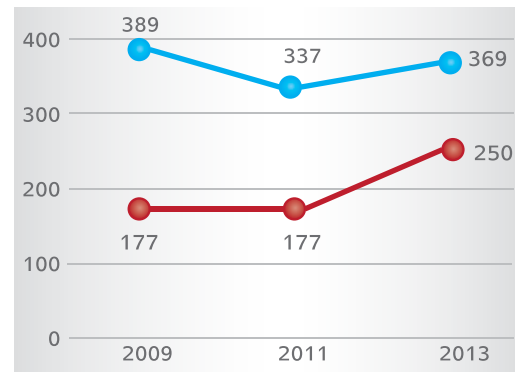
נוכחות נשיא/ה בהרכב

נתון זה משקף את העלייה בנוכחות הנשיא/ה בהרכב הדין בעתירות הימין, לצד הפחתה מאזנת בנוכחות הנשיא/ה בעתירות השמאל. גם כאן עדיין ישנו פער גדול מאוד בין השמאל לימין.

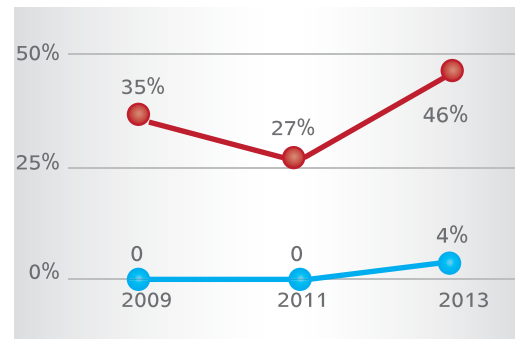
מספר ימי המתנה לדין ראשון

נתון זה משקף ירידה קלה במספר ימי ההמתנה לדין ראשון בעתירות הימין, שהחלה בצניחה משמעותית והחלה לטפס חזרה כלפי מעלה. בעתירות השמאל נרשם טיפוס קל במספר ימי ההמתנה. הפער הנמדד בפרמטר זה עומד על פי אחד וחצי.

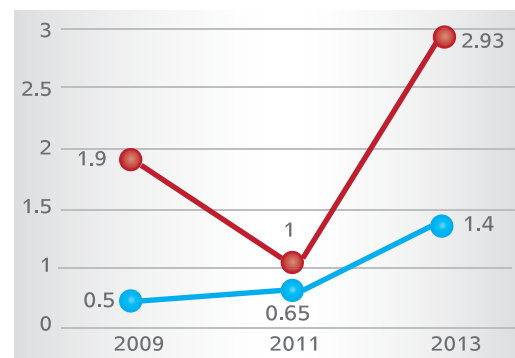
צו על תנאי

נתון זה משקף עליה חדה במספר צווי על-תנאי שהוצאו בעתירות השמאל, משיעור של שליש מהעתירות, עד כמעט למחציתן (לאחר מיתון קל בשנת 2011). בעתירות הימין נרשמת עליה מזערית - מתן צו על תנאי בעתירה אחת בלבד!

ממוצע דיונים בכל עתירה

נתון זה משקף כי מספר הדיונים הממוצע שהקדיש בג"צ לעתירות משמאל היה ועודנו משקף התנהלות מפלה בעליל ביחס לעתירות מימין.

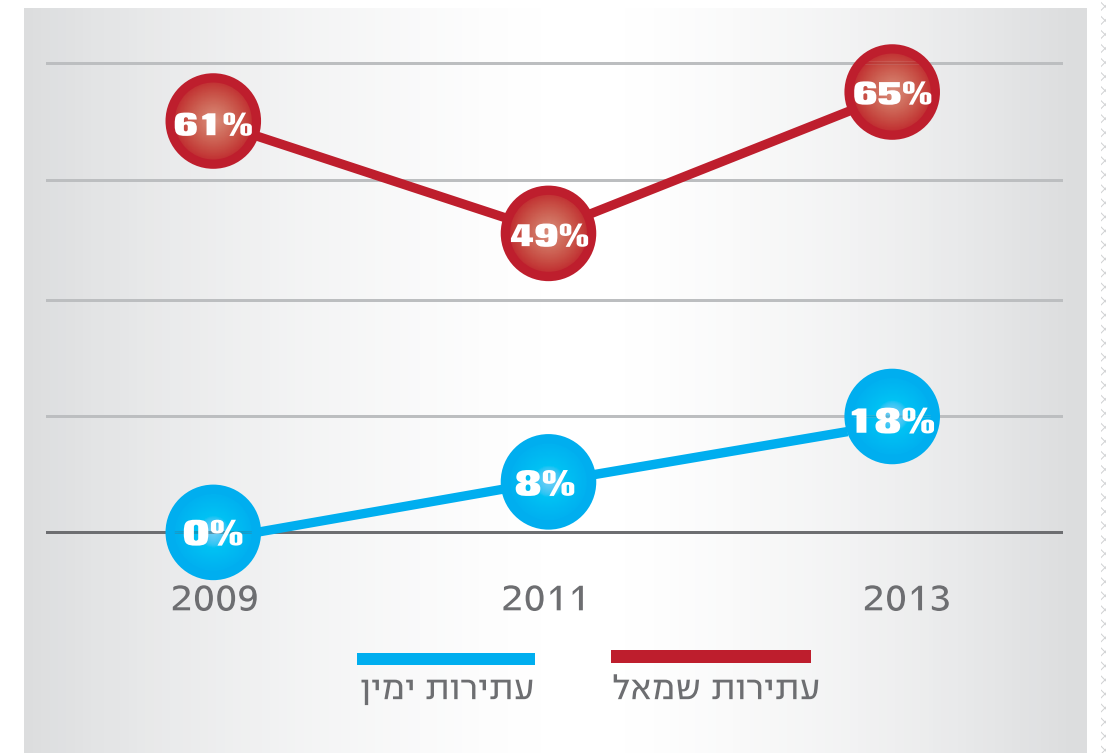
הציון המשוקלל מבטא את הממוצע העולה מתוך הפרמטרים הנמדדים באחוזים, אשר משווים את עתירות הימין מול עתירות השמאל, ומשקפים יחס חיובי או שלילי אל העתירות השונות:

- אחוז מתן צו ביניים.
- אחוז מתן צו על תנאי.
- אחוז נוכחות נשיא/ה בהרכב הדיון מדד האיזון המשוקלל של שנת 2009 משקף כי עתירות השמאל נהנו מיחס חיובי של בג"ץ עם ציון ממוצע של 61, ומנגד, עתירות הימין קיבלו יחס שלילי ביותר המתבטא בציון 0!

מדד האיזון המשוקלל של שנת 2011 משקף ירידה ביחס החיובי אל עתירות השמאל (ציון 45), מול מגמת עליה קלה ביחס החיובי אל עתירות הימין (ציון 8). עיקר השינוי החיובי נעוץ בתחילת מגמה של נוכחות הנשיא/ה בהרכב שדן בעתירות הימין, שהחלה בעקבות הביקורת שנמתחה בדו"ח 'על עיוות הדין'.

מדד האיזון המשוקלל של שנת 2013, משקף כי היחס החיובי אל עתירות השמאל טיפס שוב והגיע לשיאו (ציון 65). מנגד, ביחס החיובי אל עתירות הימין נשמרת מגמת השיפור הקלה (ציון 17).

הדרך להצגת תמונה מאוזנת כדבעי, עוד רבה וארוכה. דו"חות המעקב של 'מדד איזון' שיצאו לאור בשנים הקרובות, יעקבו ויפרסמו באופן תקופתי את המשך המגמות.

סיכום: האג'נדה הפוליטית בבסיס החלטות שיפוטיות

העובדה שבכלל הפרמטרים שנבחנו, ללא יוצא מן הכלל, נמצא יחס מפלה באופן קיצוני - יחס רציני, שלא לומר אוהד, לעתירות השמאל, אל מול יחס מזלזל, שלא לומר ציני, המופגן כלפי עתירות הימין - אינה מותירה מקום לספק באשר לאג'נדה הברורה הנושבת במסדרונות בית המשפט העליון.

המניע היחיד שביכולתו לספק הסבר לפער הזה הוא מניע אידיאולוגי-פוליטי, הרואה בשטחי יהודה ושומרון 'שטחים כבושים' ולא חבלי מולדת, במדינת ישראל 'כובשת' ולא אומה השבה לארצה לאחר אלפיים שנות גלות וגואלת אותה משממונה, ובפלשתינים 'עם כבוש ומדוכא' ולא איוב החפץ להשמידנו ולגרשנו מנחלת אבותינו.

עמדה אידיאולוגית ופוליטית זו לגיטימית, כמובן, במסגרת השיח הציבורי והפוליטי במדינה, והעם בישראל חצוי בה זה שנות דור. אולם, אסור בשום פנים ואופן שביהמ"ש ייטול לידיו את הסמכות לעקוף את העם, להכריע ולקבל עמדה אחת יותר מזו הקוטבית לה.

בהנחתה של אג'נדה פוליטית קיצונית בבסיס התנהלותו של בג"ץ יש משום נקיטת עמדה חמורה ופסולה בסוגיות פוליטיות השנויות במחלוקת ציבורית ואשר ההכרעה בהן במדינה דמוקרטית חייבת להיות בידי העם ונבחרי, בכנסת ובמשלה.

ממצאי דו"ח 2010 הוכיחו מעבר לכל ספק, כי בג"ץ מפגין יחס בלתי שוויוני ובלתי מאוזן כלפי העתירות המוגשות משני צדי המתרחס של המפה הפוליטית.

חרף ההכחשות מצד מערכת המשפט והניסיון לדחות בקש את הממצאים שזעקו לשמים, מתברר כי הדו"ח המעודכן לשנת 2014 מוסיף להשמיע את קול הזעקה.

אמנם בממצאי דו"ח 2014 ניתן כבר למצוא מגמת שינוי ושיפור ברבים מתוך המדדים שנבדקו ביחס לעתירות הימין, אך אין להתבלבל:

מגמת השינוי מעידה כאלף עדים כי ממצאי הדו"ח, אותו ניסו גורמים במערכת המשפט לנפנף כלאחר יד, היוו אל נכון אזעקת אמת. עם זאת, לא ניתן להסתפק בשינויים קוסמטיים שכאלו, מאחר ובדו"ח 2014 ממשיכים לבלוט הפערים המלמדים על המשכה של ההתייחסות הבלתי שוויונית, המפלה לרעה את העתירות שהוגשו מצידה הימני והלאומי של המפה הפוליטית.

אין בהסברים מקומיים כדי להניח את הדעת המוטרדת בשל התנהלות בלתי סבירה זו, הגורמת לנזק בל יתואר לשלטון החוק ולמקומו המרכזי של מוסד השפיטה בכלל, ובית המשפט העליון בפרט, בחברה ובמדינה דמוקרטית.

ממצאים אלו מהווים תמרור אזהרה הקורא לשופטי בג"ץ לעשות חשבון נפש ובדק בית נוסף בנוגע להתנהלותם, ודורש מנבחרי הציבור ברשות המחוקקת, לפעול למען איזון אמיתי באולמות המשפט, על מנת לשקם את תדמיתו האובייקטיבית והנקייה של בג"ץ ואת אמון הציבור בו.

אנחנו
על
המפה

צד עותר: ימין

אתר	מס' תיק	העותרים	מס' ימים לתגובה מקדמית	צו ביניים	צו על תנאי	מס' ימים לדיון ראשון	מס' ימים נשיאה/בראשות ההרכב	מס' חודשים שהתיק פתוח
ביר זית	1161/06	אנחנו על המפה	21	X	X	403	X	21
מזרעת אל קיבליה	2115/06	אנחנו על המפה	30	X	X	372	X	20
חרבנא	9533/06	אדמות הלאום	30	X	X	498	X	18
חירבת אדירת	8500/07	אדמות הלאום	28	-	X	173	X	7
ששת האתרים	6243/08	אדמות הלאום	676	לא התבקש	X	684	X	29
חוסן	11113/08	אדמות הלאום	30	X	X	נדחה ללא דיון	X	4
דיר דיבואן	72/09	אדמות הלאום	9	X	X	555	X	35
ג'בע	433/09	אדמות הלאום	19	X	X	545	X	35
סילוואד	702/09	אדמות הלאום	30	X	X	465	X	49
יתמא	5377/09	רגבים	7	X	X	64	X	27
מישור אדומים	7264/09	רגבים	11	X	X	59	X	7
אל בירא	8788/09	רגבים	30	X	X	604	V	21
חוסן	10424/09	רגבים	30	X	X	נדחה ללא דיון	X	6
מחצבה 809	2407/10	רגבים	34	X	X	190	V	25
חירבת אדירת - בי"ס	5083/10	רגבים	10	V	X	215	X	13
בורין - מסגד	5790/10	רגבים	30	V	V	200	V	46
בית סירא - בי"ס	8806/10	רגבים	21	V	X	221	X	11
ענאתה - תחנת דלק	5133/12	רגבים	60	X	X	548	V	28
פני חבר	6203/12	רגבים	28	X	X	650	X	26
פסגות	6746/12	רגבים	33	X	X	נדחה ללא דיון	X	25
נווה צוף	7120/12	רגבים	8	X	X	נדחה ללא דיון	X	1
חאן לובן	315/13	רגבים	30	V	X	368	X	23
מצפה דני	2031/13	רגבים	48	X	~	451	V	20
נווה צוף 2	3232/13	רגבים	14	X	X	202	V	7
גבעון החדשה - מוסך	8257/13	רגבים	30	X	X	284	V	10
ממוצע			51.88	17%	4%	369.10	1.40	20.56

V: מקרא; הצו הוצא לבקשת העותרים; נשיא בית המשפט העליון עומד בראש ההרכב.
 X: הצו לא הוצא; הנשיא אינו משתתף בהרכב.
 - לא רלוונטי. המדינה התחייבה להרוס את הבתים.
 ~ ההליך המשפטי טרם הגיע לשלב זה.

שלום
עכשיו
ביצ'לים

צד עותר: שמאל

אתר	מס' תיק	העותרים	מס' ימים לתגובה מקדמית	צו ביניים	צו על תנאי	מס' ימים לדיון ראשון	מס' ימים נשיאה/בראשות ההרכב	מס' חודשים שהתיק פתוח
עמונה	6357/05	שלום עכשיו	21	V	-	195	V	7
חרשה והיובל	9051/05	שלום עכשיו	60	X	V	61	V	108
קרית ספר	143/06	שלום עכשיו	14	V	V	8	X	21
מיגרן	8887/06	שלום עכשיו	21	לא התבקש	V	102	V	71
צווי תיחום	7891/07	שלום עכשיו	154	לא התבקש	V	220	V	86
נתיב האבות	2817/08	שלום עכשיו	22	V	-	30	X	2
עופרה	5023/08	יש דין+בצלם	10	V	V	33	V	77
נתיב האבות	8255/08	שלום עכשיו	30	לא התבקש	X	300	X	25
נתיב האבות	8258/08	שלום עכשיו	30	לא התבקש	-	230	X	9
בית אל (האולפנה)	9060/08	פלסטינים	35	V	-	41	V	38
עמונה	9949/08	פלסטינים	30	לא התבקש	V	520	V	72
רחלים	2295/09	יש דין	30	V	X	391	V	53
חלמיש	3899/09	שלום עכשיו	7	V	X	363	V	43
מצפה דני 1	5383/09	פלסטינים	7	V	V	1215	V	65
כוכב יעקב	6505/09	פלסטינים	16	V	X	20	X	56
קרית נטפים	6821/09	שלום עכשיו	30	V	X	183	X	27
נילי	8878/10	פלסטינים	30	X	X	384	X	11
בית אל (דריינוף)	9669/10	פלסטינים	6	V	V	25	V	46
מצפה כרמים	953/11	פלסטינים	10	V	V	631	V	45
שבות רחל	1813/11	שלום עכשיו	7	V	X	209	X	8
עלי	1936/11	פלסטינים	14	V	X	196	V	44
שילה	2306/11	שלום עכשיו	5	V	X	124	X	15
ברוכין	2962/11	פלסטינים	4	V	X	162	V	20
עפרה	3047/11	פלסטינים	10	V	X	161	V	27
שדה בועז	9413/12	פלסטינים	5	V	V	303	V	23
גבעון החדשה	636/13	פלסטינים	5	V	-	219	X	9
נוקדים	4257/13	פלסטינים	30	V	X	525	V	16
בית אל	3978/13	פלסטינים	14	לא התבקש	X	-	X	13
מצפה דני 2	4621/13	פלסטינים	15	V	V	157	V	17
ממוצע			23.17	87%	46%	250.29	2.93	36.34

טבלת נתוני העתירות עדכנית לחודש דצמבר 2014.

תנועת רגבים (ע"ר)

ת.ד. 44439 ירושלים 9144302

טל': 02-6560303 • פקס': 02-6560363

office@regavim.org • www.regavim.org